

Partimotion

Motion till riksdagen 2015/16:2979

av Andreas Carlson m.fl. (KD)

Det civila samhället

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det civila samhällets betydelse och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behålla gåvoskatteavdraget och utöka det och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka stödet till trossamfunden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna civilsamhällets ställning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en skyldighet för kommuner att införa valfrihetssystem och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kapital för ideella utförare i välfärden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka stödet till idrottsrörelsen och friluftorganisationerna och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kristdemokraterna menar att det är i civilsamhället grunden läggs för demokrati, medmänsklighet och ett fungerande Sverige. Vår politik strävar därför efter att stärka det civila samhället och därmed de mellanmännsliga kontakterna. En fungerande demokrati förutsätter ett starkt medborgarsamhälle. Utan ett levande civilt samhälle reduceras medborgarna till väljare, arbetskraft och konsument. Om vi inskränker det civila samhället till att bli utförare av statliga direktiv, riskerar vi att kväva de många organisationernas unika bidrag till vårt samhälle.

Vi föreslår i vår budgetmotion att gåvoskatteavdraget bibehålls och utökas, samt att det statliga stödet till idrottsrörelsen, friluftorganisationerna och trossamfunden ökas.

Inledning

I synen på det civila samhället går en tydlig skiljelinje i svensk politik. I grunden är det en fråga om skillnad i synen på människan, hennes förutsättningar och behov.

Å ena sidan finns den kollektivism som ser en stark stat som lösningen på nästan varje samhällsproblem. Där har det civila samhället en mycket underordnad betydelse från välfärdssynpunkt. Där finns även den statsindividualism som förvisso inte ser en stark stat som alltings lösning, men som samtidigt har anammat tanken på att man via skattsedeln kan köpa sig fri från beroendet av andra människor. Inte heller där har civilsamhället eller de mellanmännsliga relationerna någon naturlig plats.

Å andra sidan finns den personalism som ser att små nära gemenskaper och ett ömsesidigt beroende är en central del av det mänskliga, att det bara är i samspelet med andra som människan utvecklas som person. Denna skillnad i människosyn får konsekvenser för samhällssynen, vilket återspeglas i politiken.

Ibland kan det hos vissa låta som om civilsamhället bara är en fritidsaktivitet, ett litet sidospår till det som sker inom den offentliga sfären eller i den individuella. Vi menar att civilsamhället är något mycket viktigare. Det är här grunden läggs för demokrati, medmännslighet och ett fungerande Sverige. Kristdemokraternas politik strävar därför efter att stärka det civila samhället och därmed de mellanmännsliga kontakterna.

Att oberoende från andra människor skulle leda till lycka är en missuppfattning. Starka relationer är ett så grundläggande mänskligt behov att det till och med går att mäta i livslängd. Social isolering har värre hälsoeffekter än fetma och är ungefär lika allvarligt som alkohol och rökning. Människan växer i relationer. En politik vars konsekvens blir att de mellanmännsliga banden försvagas kan aldrig kompenseras med att man stärker banden till offentliga institutioner eller skjuter till ytterligare bidrag. Det offentliga kan från mänsklig synvinkel bara vara ett komplement – inte utgöra samhällets grund.

Kristdemokraternas människosyn utgår från personalismen att varje människa är en unik och oersättlig individ och har samma absoluta och okränkbara värde oavsett kön, ålder, social position, etnisk och religiös tillhörighet eller sexuell identitet.

Människovärdet är knutet till existensen, inte till olika stadier eller situationer i den enskilda människans livscykel eller till hennes förmågor eller egenskaper. Varje person har universella rättigheter och skyldigheter, men hon utvecklas i familjen och i andra naturliga gemenskaper. Det är i familjerna, folkrörelserna, de ideella organisationerna,

kooperativen, stiftelserna, de politiska partierna med mera som vi odlar vår grundläggande etik och våra demokratiska traditioner. Sådana naturliga gemenskaper utgör stommen i samhället och ska, enligt oss kristdemokrater, ges rätt och möjligheter att förverkliga sin fulla potential. Det är i dem vi bygger och stärker tilliten mellan människor. Här lär vi oss samarbete och konflikthantering. Det är bland annat därför Kristdemokraterna så starkt betonar civilsamhällets betydelse. Den mest grundläggande gemenskapen är familjen. I denna lilla grupp får familjemedlemmarna möjlighet att möta kärlek, omtanke och förståelse men också att ställas inför krav och ta ansvar.

En av politikens viktigaste uppgifter är att värna dessa frivilliga sammanslutningars oberoende, att stärka dem och förenkla för deras verksamhet. Grundtanken är att staten skall lägga sig i så lite som möjligt och att så mycket som möjligt skall lämnas åt medborgarnas fria initiativ. Givetvis ska all verksamhet som får stöd av det offentliga arbeta för alla människors lika och oskattbara värde, grundläggande etiska värden och demokratiska principer. Men alltför ofta knyts resurser detaljerat till olika mål som ska uppnås, där såväl medel som mål bestäms av politiker. Det kan då uppfattas som om det offentliga inte litar på civilsamhällets organisationer och i förlängningen på medborgarna. Öronmärkning av anslagen leder i värsta fall till att politiska krav får organisationerna att ägna sig åt annat än vad de själva definierar som sitt uppdrag.

Graden av det civila samhällets oberoende är nära knuten till organisationernas finansiering. En hög grad av offentlig finansiering kommer också att leda till direkt eller indirekt styrning från det offentliga. För många politiker är detta själva poängen. Då kan man kontrollera att medborgarnas frivilliga sammanslutningar inte tycker ”fel” utan anpassar sig efter åsiktskrav från de för tillfället mest röststarka i den offentliga debatten. Vi hävdar även här civilsamhällets oberoende och mångfald, en mångfald som inte bör strypas eller styras i en annan riktning än vad medlemmarna själva vill.

En reservation är på sin plats. Alla frivilliga sammanslutningar är inte av godo. Organisationer vars medlemmar begår, eller uppmuntrar till, kriminella handlingar blir en fråga för rättsväsendet. Att sådana existerar kan förstås aldrig motivera att civilsamhället ska styras in i en specifik inriktning.

En fungerande demokrati förutsätter ett starkt medborgarsamhälle. Utan ett levande civilt samhälle reduceras medborgarna till väljare, arbetskraft och konsumenter. Om vi inskränker det civila samhället till att bli utförare av statliga direktiv, riskerar vi att kväva de många organisationernas unika bidrag till vårt samhälle.

Kristdemokraterna är den politiska röst som tydligast har agerat för ett starkt civilsamhälle. I regeringsställning har vi utformat en politik för det civila samhället. Vi har fått till stånd en överenskommelse – ett kontrakt mellan regeringen, SKL och de idéburna organisationerna inom det sociala området. Vi drev på för att Sverige äntligen

skulle få avdragsrätt för gåvor till hjälpverksamhet, ett principgenombrott som blev verklighet 2011. Vi motsätter oss regeringens förslag att ta bort avdragsrätten för gåvor och presenterar i den här motionen förslag som är ytterligare steg på vägen mot ett starkare civilsamhälle.

Balans mellan samhällets tre sektorer

Det finns tre centrala och samverkande funktioner i ett fungerande samhälle. Under medeltiden kallades de Korset, Svärdet och Penningpungen. Korset betecknade då kyrkornas moraliska, idéburna och andliga makt medan Svärdet stod för den världsliga makten. Penningpungen betecknade både den ekonomiska makten och de faktiska makthavarna.

Under de ibland revolutionära tongångarna 1968 och några år efteråt sa man i stället Gud, Staten och Kapitalet. Då ville många marxistiskt inspirerade debattörer avskaffa både Gud och kapitalet och låta staten överta hela ansvaret, så som hade skett i både Sovjet och Maos Kina.

Templet, Tornet och Torget har i modern tid föreslagits som alternativa metaforer. Dagens verklighet är dock mer komplicerad. ”Templet” består inte längre bara av kyrkan, eller ens bara av många kyrkor och trossamfund tillhörande kristendomen eller andra religioner. Templet har dessutom delvis sekulariserats och berikats med andra idéburna rörelser som Röda Korset, Rädda Barnen, Svensk Idrott, Sjöräddningssällskapet och många, många fler. Det gemensamma är att verksamheten främst styrs av idéer, inte ekonomi. ”Tornet” och ”Torget” är i dag också mer mångfacetterade, där exempelvis offentlig sektor ibland verkar på konkurrensutsatta marknader. Historien har dock lärt oss att alla tre funktionerna inte bara behövs, utan i ett väl fungerande samhälle helst ska stå i ett balanserat förhållande till varandra.

Sammanfattningsvis talar vi alltså om samhällets tre huvudfunktioner:

Det offentliga, som inkluderar stat, kommuner och landsting och i grunden all offentligt finansierad verksamhet.

Näringslivet, som utgörs av samhällets kommersiella sektor, industrier, tjänsteföretag, banker och andra verksamheter som primärt drivs i syfte att ge en optimal avkastning på satsat kapital och arbete.

Civilsamhället, som drivs av medborgarnas övertygelser och vilja att bidra till livskvalitet i många dimensioner, fysiskt, psykiskt, socialt och existentiellt. Familjen är samhällets viktigaste beståndsdel och en omistlig del i det civila samhället.

I ett balanserat och demokratiskt samhälle samverkar dessa tre på många områden, men ingen sektor tillåts dominera någon av de övriga.

Ett levande civilsamhälle är basen för ett väl fungerande, demokratiskt och mänskligt samhälle. Det startar hos den enskilda människan, familjen, den utvidgade familjen, grannskapet och närsamhället. Det tar sig uttryck i allehanda aktiviteter av kulturell, idrottslig, intellektuell eller ideologisk art. Dessa formar sedan civilsamhällets struktur i form av idéburna organisationer, föreningar och nätverk. Civilsamhället samverkar med samhällets två andra huvudfunktioner, det offentliga och näringslivet, där den senare är grunden för hela samhällets försörjning och ekonomiska välstånd.

Civilsamhällets förändrade förutsättningar

Civilsamhället förändras i takt med att Sverige och världen i stort förändras. Vårt land är idag ett pluralistiskt medborgarsamhälle, inte ett förhållandevis homogent ”folkhem”. Individualism och självförverkligande har blivit viktigare, vilket inte nödvändigtvis gör människor mindre engagerande. Engagemanget kan däremot ta sig andra uttryck.

Det bör slås fast att det är ett starkt engagemang hos människor i vårt land, det finns en rörelse som bygger på idealitet och frivillighet. Vår svenska folkrörelsetradition lever och frodas alltjämt trots enstaka påståenden om motsatsen. Däremot sker det förändringar inom det civila samhället.

Sverige har drygt 200 000 föreningar i en befolkning om 9,5 miljoner invånare och 86 procent av befolkningen i ålder 16–84 år är medlemmar i en förening. Vi är ett föreningstätt land och det ger Sverige många fördelar och stärker samhällsgemenskapen.

Kristdemokraternas mål med en politik för civilsamhället

Det kan tyckas motsägelsefullt med en politik för ett område som vi i så hög utsträckning som möjligt vill hålla politiken borta ifrån. Vi vill därför vara tydliga med vår utgångspunkt: Staten är aldrig neutral i relation till civilsamhället. Staten sätter gränser, skyddar, strukturerar, stimulerar – eller kväver. Allt utifrån vilken lagstiftning och vilka incitament som finns eller saknas.

Ett livskraftigt och dynamiskt civilsamhälle ökar möjligheterna till en stark och dynamisk demokrati. Därför vill vi:

Stärka de naturliga gemenskaper där vi växer som människor. Därmed stärks också vi – som individer och som samhälle.

Öka sammanhållningen inom och mellan olika befolkningsgrupper i takt med att det sociala kapitalet byggs upp.

Främja mångfalden. Detta kan bara ske genom att värna civilsamhällets oberoende på finansieringsfronten.

Kristdemokraterna brukar säga att samhället är större än staten. Mot bakgrund av vår människosyn så kan man också säga att välfärdssamhället är större än välfärdsstaten. Vi tror att ett samhälle byggt på de principer vi anför har förutsättningar att bli ett mer välmående samhälle.

Vi identifierar därmed följande utmaningar som särskilt viktiga:

Civilsamhällets oberoende. Det finns en risk för att civilsamhället begränsas till att vara en välfärdsutförare eller verkställare av statliga dekret. Om staten i allt högre utsträckning dikterar villkoren för civilsamhällets verksamheter, och samtidigt svarar för en allt större del av dess finansiering, så riskeras civilsamhällets självständiga röst och unika bidrag. Utvecklingen har redan i viss utsträckning gått i den riktningen. Detsamma gäller också med marknadsanpassning, där civilsamhällets organisationer bitvis agerar enligt kommersiella principer.

Civilsamhällets insatser som utförare av välfärdstjänster. Antalet utförare har visserligen ökat, men som andel har de minskat. Kristdemokraterna har konsekvent försvarat mångfalden och medborgarnas möjligheter att själva välja utförare inom exempelvis vård och äldreomsorg. Motiven är främst två.

- Vi värnar medborgarnas vardagsmakt och tilltron till att de själva är kapabla att veta vad som är bäst för dem, snarare än att politiker ska välja åt dem.
- Innovationskraften i alla tre sektorer behövs om vi ska säkra samhällets välfärd och medborgarnas livskvalitet. Tar man bort eller kraftigt begränsar den ideella och den privata sektorns möjligheter så kommer detta att bli mycket svårt. Vägen till en förbättrad välfärd går via fokus på kvalitet, inte på ägarformer. Många vill begränsa eller i realiteten sätta stopp för två av tre sektorer. Vi välkomnar i stället de ideella krafterna och vill underlätta för dem att bidra.

Den byråkratiska bördan. Samhällsutvecklingen har medfört en kraftig ökning av den byråkratiska bördan för ett stort antal organisationer under de senaste decennierna, inte minst bland de mindre. Även om syftet ofta är gott, har det medfört att mer tid läggs på att styra verksamheten på ett korrekt sätt, vilket resulterar i minskad tid för själva verksamheten. Detta riskerar att kväva många av civilsamhällets viktiga bidrag till vårt samhälle.

Den utredning för ett stärkt civilsamhälle (U 2014:04) som tillsattes av alliansregeringen har fått tilläggsdirektiv och redovisar sitt slutbetänkande den 29 februari 2016. Utredningen är angelägen och Kristdemokraterna vill betona dess betydelse för den fortsatta utvecklingen av det civila samhället. Vi behöver en gemensam syn inom det offentliga på hur balansen mellan samhällets sektorer ska klaras ut och vilka spelregler som ska gälla.

Gåvoskatteavdraget

Alliansregeringen införde den 1 januari 2012 en avdragsrätt för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet med social inriktning eller som främjar forskning. Skattereduktion medges med 25 procent av gåvobeloppet och uppgår till högst 1 500 kronor per person och år. Under det första året gav 195 000 personer gåvor som gav rätt till skattereduktion för cirka 153 miljoner kronor. Under 2013 gjorde 761 000 personer avdrag för gåvor varav drygt 255 000 personer uppnådde minimibeloppet för skattereduktion.

I maj 2015 var 75 organisationer registrerade som godkända gåvomottagare hos Skatteverket.

Sverige var tidigare det enda EU-land som inte tillät sina medborgare att göra avdrag för gåvor till ideell verksamhet. Kristdemokraterna ser därför denna reform som epokgörande och nödvändig. Vi ser den som ett första steg i ett bredare arbete för att markera det civila samhällets betydelse och relation till den offentliga sektorn och till företagssfären.

Regeringen föreslår nu att skattereduktionen för gåvor slopas, vilket beräknas öka skatteintäkterna med 250 miljoner kronor 2016. Regeringen anför i lagrådsremissen den 21 maj 2015 ”att stöd till de verksamheter ideell sektor bedriver bör fördelas utifrån en prioritering av hur dessa bidrar till samhällsnyttan, snarare än utifrån vilken förmåga de berörda organisationerna har att hitta sponsorer som har råd att genom gåvor stödja verksamheten. Offentligt stöd bör snarare utgå från tydliga prioriteringar än via privatpersoners val av och förmåga till stöd via skattereduktion.”

Regeringen anser därmed att det offentliga bör vara de enda som stöder ideell verksamhet. Om privatpersoner gör det finns, enligt regeringen, risk att de stöder ”fel” verksamhet. Regeringen fortsätter därmed sin ovanifrånpolitik där enskilda inte ges rätt att bestämma över vare sig val av hemtjänst, föräldraförsäkring eller vilken organisation man vill stödja. Staten vet bättre.

Regeringens bedömning leder till slutsatsen att social hjälpverksamhet inte ger samhällsnytta om den enbart stöds av enskilda. Först när det offentliga dirigerar blir verksamheten samhällsnyttig. Sammantaget tydliggör lagrådsremissen att regeringen motsätter sig att enskilda ger ekonomiskt stöd till social hjälpverksamhet. Det bör, enligt regeringen, vara förbehållet det offentliga som klarar av att bedöma samhällsnyttan.

En majoritet av de remissinstanser som yttrat sig motsätter sig regeringens förslag. I en rapport från riksdagens utredningstjänst, RUT, framgår det att flera av organisationerna som fått del av gåvoskatteavdraget menar att allt fler ger större belopp än tidigare. De regelbundna givarna har också ökat sitt månadsbelopp. Antalet gåvor och gåvogivare har dessutom ökat. Samtidigt betonar flera att administrationen kring gåvoskatteavdraget måste förenklas. Det är inte ändamålsenligt med den administration som ålagts de sociala hjälpverksamheterna. Gåvoskatteavdraget har alltså medverkat till ökade intäkter hos ideella sektorn och en majoritet av dem vill behålla möjligheten. Dock behöver regelverket ses över.

I en studie av J von Essen, M Jegermalm och J Svedberg vid Ersta Sköndal Högskola (Folk i rörelse – medborgerligt engagemang 1992–2014) har givandet undersökts. De anger att givandet är överraskande stort och 80 procent av befolkningen har givit pengar vid minst ett tillfälle under föregående år. Det är stora skillnader mellan människor som ger regelbundet och de som ger vid något enstaka tillfälle. Men givandet är enligt Varnstad 2015 ”folkligt, småskaligt och utbrett”. Det noteras vidare att givandet inte varierar särskilt mycket efter människors inkomster och att kvinnor ger mer än män trots att mäns inkomster generellt sett är högre. Slutligen konstateras (Varnstad 2015) att ”så många som varannan anser att man har en moralisk skyldighet att ge. Givandet har genom särskiljning från välfärdsstaten och dess ansvarsområden getts en egen innebörd och ett eget berättigande som till och med beskrivs som ett moraliskt ansvar av hälften av befolkningen. Det individuella ansvaret består därför även om det offentliga tas.

Kristdemokraterna vill se en mer självständig ideell sektor. Mindre av detaljstyrning vid bidragsgivning och mer av grundstöd. Genom gåvoskatteavdraget ökar organisationernas självständighet. Statens påverkan inskränks till att godkänna organisationerna som får del av skatteavdraget. Det är en rimlig avvägning mellan självständighet och offentlig insyn.

Kristdemokraterna motsätter sig regeringens förslag att avskaffa gåvoskatteavdraget. Vi föreslår dessutom att gåvoskatteavdraget utvidgas genom att taket höjs från 6 000 kronor till 12 000 kronor och att ansöknings- och årsavgiften tas bort. Regeringen

bedömer själv i lagrådsremissen att borttagen ansökningsavgift medför försumbara intäktsförluster. Den ökade kostnaden för höjt tak för avdrag beräknas till 10 miljoner kronor.

En investeringsfond för ideella aktörer i välfärdssektorn

Ibland kan man få intrycket att all offentligt finansierad välfärdsverksamhet som inte drivs av det offentliga drivs av stora internationella koncerner ägda av riskkapitalbolag. Så är inte fallet. På exempelvis skolområdet visade rapporten ”Mångfald eller enfald” från Timbro och Sektor3 för ett par år sedan att det ingalunda är så att dessa skolkoncerner står för all friskoleverksamhet i Sverige, utan 30 av eleverna i fristående skolor fanns vid denna kartläggning exempelvis i skolor som drivs av organisationer i det civila samhället – ideella organisationer, kooperativ, stiftelser etc. Men när fokus hamnar på vinstutdelning hamnar dessa aktörer – som står för mångfald och goda värden – lätt i skymundan då deras vinster återinvesteras i verksamheten.

Samtidigt har andelen skolor utan vinstsyfte minskat avsevärt de senaste åren. Medan en av friskolereformens bärande intentioner var att säkra en pedagogisk och idémässig mångfald av aktörer – också fler idéburna aktörer – så ser vi att utvecklingen går mot större koncerner med färre ägare.

Vi ser en liknande utveckling på vård- och omsorgsområdet. Huvuddelen av de nya vård- och omsorgsaktörer som tillkommer är kommersiella företag. Bristerna i vård, skola och omsorg finns såväl inom offentligt driven som privat driven offentligfinansierad välfärdsverksamhet, men vinstutdelning i kombination med stora kvalitetsbrister skapar trovärdighetsproblem och ska inte förekomma.

Vinst är inte fel – tvärtom är vinst i grunden ett tecken på effektivitet, om man samtidigt klarar att nå högt uppställda kvalitetsmål och ändå kunna ge investerare en del tillbaka. Samtidigt finns aktörer med stort förtroende hos medborgarna som skulle kunna driva viktiga välfärdsverksamheter utan vinstsyfte, och med stora mervärden i form av en tydlig idémässig grund och tradition kring sin verksamhet. Dessa aktörers möjligheter att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet tycks dock minska och potentialen tas inte fullt ut tillvara. Det är en utveckling som måste brytas.

Det offentliga måste tydligare inse det mervärde av mångfald och kvalitet som en verksamhet på en tydlig idémässig grund kan bidra med. Och denna insikt måste leda till att konkret förbättra civila samhällets organisationers möjligheter att bedriva välfärdsverksamhet.

Många ideella utförare ställer ofta högre krav på sig själva än de privata och offentliga. De har inte sällan särskild kompetens i svåra etiska frågor som vården och

omsorgen brottas med. Vissa ideella utförare har särskild kunskap om och riktar sig särskilt till vissa utsatta samhällsgrupper, kanske på grundval av etnicitet eller religion, grupper som forskning visar inte annars för en lika god tillgång till välfärdstjänster.

Ideella kan ha en organisatorisk effektivitet och smidighet som liknar de vanliga företagens, samtidigt som de ofta har en tradition av mer öppenhet genom tydliga värdebaserade mål för sin verksamhet.

Värt att notera är att Sverige skiljer ut sig avsevärt gentemot övriga västvärlden när det gäller inslagen av icke-vinstdrivande aktörer inom vård och omsorg. Betydligt lägre andel är i vårt land driven av icke-vinstdrivande ideella aktörer än i snart sagt varje jämförbart land.

Vad som framkommer när man studerar rapporter och utlåtanden från såväl ideella aktörer i Sverige som Sveriges Kommuner och Landsting är istället att det finns strukturella hinder och ren misstänksamhet mot verksamheten. Bara för att drivkrafterna är annorlunda (idéer snarare än vinst till aktieägarna) så innebär det att dessa aktörer har svårt att få tillgång till kapital. Traditionella finansiella institutioner har helt enkelt svårt att förstå sig på att dessa verksamheter kan drivas mycket effektivt.

Kristdemokraterna har inom alliansregeringen verkat för en lång rad åtgärder som alla syftar till lyfta fram och stärka den ideella sektorn. Som exempel kan nämnas överenskommelsen 2008 mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting.

I Ägarprövningsutredningens direktiv fanns också ett uppdrag till utredaren att undersöka hur kapitaltillgången för mindre företag och idéburen icke-vinstdrivande välfärdsverksamhet kan förbättras. Det var ett uppdrag som den nya rödgröna regeringen olyckligtvis tog bort via ett tilläggsdirektiv.

Den ideella sektorns och sociala företags tillgång till kapital för både etablering och utveckling behöver förstärkas. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén har konstaterat att det i dag ofta saknas finansiella instrument som är speciellt utformade för socialt företagande. Socialt företagande behöver på grund av sina specifika egenskaper och varierande juridiska former ibland finna andra typer av finansieringsinstrument än andra företag.

Vi vill därför genom en engångsavsättning skapa en fond som syftar till att främja den ideella sektorns möjlighet till socialt företagande och då särskilt som utförare av välfärdstjänster, och vi avsätter 500 miljoner för detta ändamål från och med 2018. En sådan fond skulle snabbt kunna motverka bristen på tillgång till kapital för dessa aktörer. Förutom en statlig avsättning till en sådan fond så skulle privata aktörer såsom banker kunna medverka i ett sådant initiativ. Detta skulle ge bankerna en möjlighet att bidra positivt till samhällsutvecklingen samtidigt som erfarenheterna sannolikt skulle

kunna bidra till att bankerna i sin ordinarie verksamhet fick större förståelse för den ideella aktörens speciella villkor.

Exakta former och regelverk för detta bör utredas skyndsamt. Ett initiativ som bör studeras är Big Society Capital Group i Storbritannien – en finansiell institution med syfte att främja investeringar i den sociala sektorn. Den kapitaliseras inledningsvis med tillskott från såväl staten som andra investerare.

Det är viktigt att påpeka att de sociala företag och verksamheter vi här talar om i grunden ska vara välskötta och ”lönsamma” – om än inte med vinst som huvudsyfte. Kapital från fonden syftar alltså inte till att utgöra subventioner, utan till att åtgärda det marknadsmisslyckande som finns där verksamhet inte får tillgång till kapital trots att förutsättningar finns för att kunna återbetala på marknadsmässig grund.

Det offentliga bör bidra till att överbrygga den informations- och kunskapsbrist som i dag finns inom delar av finanssektorn för att öka förståelsen mellan finanssektorn och den ideella sektorn för att på detta sätt främja nya eller kompletterande finansieringslösningar för de många kreativa idéburna aktörer som finns runt om i landet. Förutom initiativet med en fond så handlar det om att sprida goda exempel på nytänkande som växer fram i Sverige och andra europeiska länder.

Ge fler aktörer i det civila samhället möjlighet att utföra offentligt finansierade tjänster

Möjligheterna att styra sin vardag ser olika ut beroende på i vilken kommun man bor. Å ena sidan är detta inte konstigt, med tanke på att vi har kommunalt självstyre. Å andra sidan finns det orimliga begränsningar i möjligheten till vardagsmakt. En viktig orsak till detta finns i att alla kommuner ännu inte har infört några reella valmöjligheter.

Det finns flera fördelar med att förenkla för civilsamhällets organisationer att utföra offentligt finansierad välfärd: Kommunerna får ut mer per skattekrone; medborgarna får ökade valmöjligheter; civilsamhällets kompetens och innovationskraft kommer bättre till sin rätt. Det vore en vinst för samhället om det möjliga antalet aktörer breddas så mycket som möjligt.

Därför behövs det fler alternativ för att skapa största möjliga valfrihet med hänsyn till de lokala förutsättningar som finns i olika kommuner. Genom att ge kommunerna en skyldighet att införa valfrihetssystem ökar möjligheterna för idéburen verksamhet att finnas med som utförare inom välfärden.

Förenkla regelverket för det civila samhällets organisationer

Regeringen har beslutat om en rad målsättningar för att förenkla regelverket för det svenska näringslivet. Samma ambition ska finnas för det civila samhället. Vi vill att civilsamhället ska fortsätta att utvecklas och därför ska onödiga regler och lagar som i första hand försvårar för organisationer tas bort.

Gör en översyn av bidraget till trossamfunden

Sedan lång tid tillbaka ges ett offentligt stöd till trossamfunden. De är en viktig del av det civila samhället. Trossamfunden utgör ett unikt bidrag i integrationsprocessen och gör ofta stora samhällsinsatser till exempel genom stöd till utsatta grupper och barn- och ungdomsverksamhet. De fyller också en viktig funktion genom sitt arbete med andlig vård inom sjukvården, där många trossamfund finns närvarande för människor i svåra stunder.

Sverige är ett mångreligiöst land där religionen spelar en viktig roll för många, inte minst många nya svenskar. Här har trossamfunden en viktig roll att spela genom att i sin verksamhet bidra till större förståelse, kunskap och respekt för olika trosinriktningar i vårt land. Därför är det viktigt att staten stödjer deras arbete. Regeringen har hittills gett dubbla besked avseende stödet till trossamfunden. I regeringens förslag till budget för innevarande år föreslogs att stödet skulle minska för att på sikt halveras. I budgetpropositionen för 2016 har anslagsnivån höjts jämfört med regeringens tidigare förslag. Vi är glada att regeringen besinnat sig och återfört pengarna till trossamfunden. Samtidigt menar vi att det behövs en nivåhöjning och vi föreslår därför att samfunden får ett ökat stöd om 5 miljoner kronor årligen. För samfund med svag ekonomi kan höjningen bli ett viktigt tillskott som höjer kvaliteten på verksamheten

Värna civilsamhällets ställning i förhållande till näringslivet och det offentliga

Samhällsutvecklingen har gjort det allt svårare att skilja mellan civilsamhället, det offentliga och näringslivet. Under den senare tiden har såväl domstolsbeslut som myndighetsdirektiv bidragit till denna otydliga gränsdragning. Marknadsdomstolen har likställt föreningsliv med företagande, om en förening bedriver någon form av ekonomisk verksamhet. Har man någon hantering av pengar så jämförs detta med företag. Ett annat exempel är när Livsmedelsverket jämför ideella föreningar med livsmedelsföretag, om den ideella föreningen på något sätt hanterar livsmedel i sin verksamhet. Detta kan drabba en fotbollsklubb som säljer korb med bröd i matchpausen.

Detta är en utveckling som inte är önskvärd. En utredare bör därför se över gråzonerna för att därefter presentera förslag som på ett tydligt sätt värnar civilsamhällets ställning.

Öka stödet till idrottsrörelsen och friluftorganisationerna

En viktig del av det civila samhället är idrottsrörelsen. Att få motionera själv eller tillsammans med andra medverkar till livskvalitet. Hälsan förbättras genom regelbunden motion. De sociala gemenskap som finns i att gemensamt idrotta är också viktig. Friluftorganisationerna spelar en särskild roll genom att medverka till motion och aktiviteter utomhus och värnandet av vår natur. Att få vistas ute i naturen ger många positiva upplevelser på en gång. Upplevelser som också medverkar till stärkt livskvalitet.

I idrottsrörelsen finns fler än 600 000 ideella ledare som regelbundet medverkar till att barn, unga och vuxna får chans till idrottsverksamhet på alla nivåer och i hela landet. Det är en fantastisk insats som bidrar till ett starkt civilt samhälle och samhällsgemenskap. Inom friluftorganisationerna finns på liknande sätt ledare och funktionärer som bidrar till aktiviteter och upplevelser i vår natur. Sammantaget utgör idrottsrörelsen och friluftorganisationerna viktiga delar i vårt samhälle och de bidrar till samhällsnytta. Vi vill avsätta mer pengar i det generella stödet till idrottsrörelsen och till friluftorganisationerna och instämmer därför i regeringens förslag även här.

Ideella verksamheter kan bidra till en snabbare etablering för nyanlända. Den gemenskap och de nätverk som ideella sektorn erbjuder är en bra utgångspunkt för den som nyligen kommit till Sverige och ska etablera sig här. Idrottsrörelsen bedriver sedan tidigare ett gott arbete med skilda insatser för att stödja nyanländas etablering. Regeringen vill öronmärka stöd för detta specifika ändamål genom ökat anslag om 64 miljoner kronor årligen. Kristdemokraterna är övertygade om att idrottsrörelsen kommer att göra goda insatser för integrationen också framöver, men tror att detta kan åstadkommas utan att medlen öronmärks.

Andreas Carlson (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Mikael Oscarsson (KD)

Emma Henriksson (KD)

Annika Eclund (KD)

Caroline Szyber (KD)